

Кошкош Ю.Г., ст.. гр. МЕДс-10
Вч. кер.: Фомічов В.І., ст.. виклад.
Донецький національний технічний університет,
м. Донецьк

УКРАЇНА НЕ МАЄ БУТИ СВІТОВИМ СИРОВИННИМ ПРИДАТКОМ

У останні роки, після розпаду СРСР, багато держав (колишніх республік СРСР) стали фінансово залежними від світової економіки. І задля забезпечення своїх внутрішніх потреб прийняли курс на розбазарювання своєї сировинної бази, що стало наслідком занепаду їх промислового виробництва. Не винятком стала і Україна.

Наслідки такого негосподарського ставлення до власних багатств можна бачити на прикладі нинішнього стану економіки України. Коли задля експорту соняшникової олії знищуються цінні родючі землі, коли задля імпорту дешевого тростинного цукру майже знищилася цукрова галузь України і тепер, коли буряковий цукор став дешевше тростинного, повернути згаяне не можливо. Така ж ситуація й у тваринництві, сільському господарстві. Останнім вагомим прикладом може бути ситуація з гречкою, яку здавна вирощували на українських землях і ціна якої істотно перевищує привезені з-за кордону крупи. Ціна українських яблук дорівнює і навіть перевищує ціну бананів, апельсинів, мандаринів...

Однак, за 2010 р. економіка країни на підйомі, ВВП за минулий рік виріс на 4,2%, але поки населення успіхів нашої економіки не відчуває. Стає соромно за таке ставлення до рідної країни. Адже якщо людина не поважає себе саму, її ніхто не буде поважати. Якщо перефразувати, країну ніхто не буде поважати поки вона не буде любити і поважати своїх громадян. І в чому причина такої парадоксальної ситуації – економіці краще, а громадяни цього не відчувають - стає невідомо.

Така ситуація спостерігається і в інших галузях економіки у тому числі і вугільній. Своім часом «вугільні господарі» вели такий «ефективний» видобуток, що стало причиною закриття багатьох підприємств, занепаду вугільної промисловості. Був прийнятий курс на моментальне отримання надприбутків. Здійснювалося виймання більш потужних пластів, незважаючи на підробку і руйнування менш привабливих запасів, які необхідно було б виймати в першу чергу. Щоб не вкладати кошти у розвиток гірничих робіт велось виймання пристовбурових ціликів, ціликів біля капітальних підготовчих виробок, що спричинило погіршення стану виробок і унеможливило подальше ведення гірничих робіт на ще не розкритих балансових запасах.

Тепер, коли інвестор готовий прийти у цю галузь, є зацікавленість у її розвитку, розглядаючи занепад підприємства, не виникає бажання вкладати величезні кошти у його відновлення, а потім ще й у розвиток. Тим

паче що процес відновлення може зайняти декілька років. І часто стає більш привабливим вкласти ці кошти в альтернативні проекти.

Тим не менш у останні роки багато вугільних підприємств стали об'єктом приватного капіталу, що позитивно сказалося на стані галузі і економіки України у цілому. Цей результат став можливим у більшому ступені завдяки достатньо виваженому підходу, тому що основною метою господарчої діяльності було не продаж вугілля, а забезпечення якісної роботи енерговугільних і гірничо-металургійних виробництв (корпорацій), які вміщують декілька підприємств, що забезпечують повний цикл від видобутку до продажу електроенергії, коксу або металу.

Наприклад, група «Донецьксталь» або «Донбаська паливно-енергетична компанія» (ДТЕК). Група «Донецьксталь», яка об'єднує великі метактиви України: ЗАТ «Донецьксталь», ВАТ «Донецький металургійний завод», шахта «Червоноармійська-Західна № 1», Ясинівський коксохімічний завод, ЗАТ «Макіївкокс», низку підприємств в Російській Федерації [1]. ДТЕК представляє собою вертикальну інтеграцію підприємств, які створюють ефективний виробничий ланцюжок від видобутку вугілля до генерації й дистрибуції електроенергії [2]. У компанію входять вуглевидобувні підприємства, вуглезбагачувальні фабрики, енергогенеруючі компанії, компанія, що відповідає за розвиток вітроенергетичного бізнесу, компанії, які займаються дистрибуцією електроенергії споживачам, а також компанії, що забезпечують торгові операції головної компанії на внутрішньому і зовнішньому ринках, підприємства соціальної сфери.

Компанія ДТЕК сама перебуває у структурі найбільшої в Україні багатогалузева фінансово-промислової групи ЗАТ «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ, System Capital Management, SCM), в яку входять як гірничо-збагачувальні компанії, металургійні і машинобудівні заводи, так і фінансові, страхові установи й інші [3].

Результатами роботи ДТЕК є те, що обсяг видобутку вугілля його підприємствами складає п'яту частину від видобутку України [2], видобувається якісне вугілля. Основна частка вугілля поступає збагачувальні фабрики, потім на українські електростанції або коксохімізаводи, після чого електроенергією забезпечуються металургійні, вугільні, машинобудівні та інші великі підприємства Донбасу, а коксом – металургійна промисловість. Показовим є те, що теплоелектростанцій у складі ДТЕК споживають мінімальний обсяг газу – в структурі палива він становить близько 1%. Основною сировиною ТЕС є якісне енергетичне вугілля добувних підприємств ДТЕК. Компанією проводиться реконструкція і модернізація електромереж для підвищення надійності енергопостачання та максимального зниження втрат електроенергії.

Інтерес до енергетики не випадковий. Це пояснюється тим що за обсягом світовий ринок енергетичного вугілля у декілька разів перевершує

ринок коксівного, а близько 70% всього видобутого в світі вугілля використовується в електроенергетиці, за рахунок чого виробляється 44% електроенергії в світі, в тому числі у країнах Європи – 42%. Вугілля - порівняно дешеве паливо, а тверді відходи вугілля не потребують в похованні у порівнянні з відходами атомної промисловості. Збільшення цін на нафту і газ збільшує попит на вугілля [4].

Не менш привабливим є ринок коксівного вугілля. Що відзначається збільшенням попиту на коксівне вугілля і кокс і викликано поживленням і одужанням світової гірничо-металургійного сектора [5]. Як стверджують аналітики, у даний час українські коксохіміки можуть істотно наростити обсяги експорту коксу і коксівного вугілля. Порівнюючи результати експорту коксу 2008-2009 років було встановлено, що приріст експорту у деяких місяцях 2009 р. складав більше ніж 30%, а у порівнянні у груднях 2008 і 2009 років – він збільшився в 2 рази [5].

З одного боку це зростання цін на коксохімічну продукцію є гарною новиною, але ж з другого – компанії, що не мають власних джерел сировини, зазнають додаткових витрат на імпорт коксівного вугілля. Це такі компанії, як "Індустріальний Союз Донбасу" і "АрселорМіттал Кривий Ріг", які повною мірою не забезпечені власною сировиною, і вже заявляють про дефіцит коксівного вугілля, а також металургійні ФПГ, які взагалі не мають підконтрольних коксохіміків [5]. Але ж побічно, у цьому також є позитивний момент – це змусить власників таких компаній більш спрямувати свої погляди на вуглевидобувну галузь України з метою її модернізації і збільшення обсягів видобутку.

Також не треба виключати інших шляхів забезпечення ефективності виробництва, зокрема, наприклад, останнім часом обговорюється можливість реконструкції шахт в об'єкти енергетики шляхом дообладнання наявних шахтних котелень турбогенераторами для вироблення електроенергії або застосування на вугледобувних підприємствах технологій і установок з переробки вугілля в високоефективні і екологічно чисті синтетичні моторні палива [4].

Таким чином напрям на утворення енерговугільних, гірничо-металургійних паливно-енергетичних й інших виробництв, а також вертикальна інтеграція всередині них є достатньо реальним і ефективним шляхом забезпечення конкурентоспроможності України на світовому ринку. Головне щоб результатом діяльності було не тільки лише використання народних багатств в особистих цілях, а й праця на благо України та її громадян. І щоб ця діяльність включала не тільки видобуток, виробництво сировини, а й відтворення засобів виробництва, робочих місць, покращення безпеки праці та рівня життя населення.

Бібліографічний список

1. http://openbiz.com.ua/summary/show/_quot_Donetskstal_quot_.

2. <http://www.dtek.com/about/>.
3. http://ru.wikipedia.org/wiki/System_Capital_Management.
4. <http://www.rb.ru/biz/markets/show/90/>.
5. http://www.newchemistry.ru/letter.php?n_id=6673.